

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ТЕРНОПІЛЬСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ІВАНА ПУЛЮЯ
ФАКУЛЬТЕТ ЕКОНОМІКИ ТА МЕНЕДЖМЕНТУ
КАФЕДРА ЕКОНОМІКИ ТА ФІНАНСІВ

КОСТЮК АЛІНА ОЛЕКСАНДРІВНА

УДК 658.5:339.137.2

**ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНЕ ОБГРУНТУВАННЯ БІЗНЕС-ПЛАНУ В
КОНТЕКСТІ ПІДВИЩЕННЯ ЙОГО КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ
НА ПРИКЛАДІ ПАТ «ТЕРА»**

8.03050801 «Фінанси і кредит» (за спеціалізованими програмами)

Автореферат

дипломної роботи на здобуття освітнього ступеня «магістр»

Тернопіль
2017

Роботу виконано на кафедрі економіки та фінансів Тернопільського національного технічного університету імені Івана Пулюя Міністерства освіти і науки України

Керівник роботи: кандидат економічних наук, доцент
Мариненко Наталія Юріївна,
доцент кафедри економіки та фінансів,
Тернопільський національний
технічний університет імені Івана Пулюя

Рецензент: кандидат економічних наук, доцент
Шпилик Світлана Василівна,
доцент кафедри промислового маркетингу,
Тернопільський національний
технічний університет імені Івана Пулюя

Захист відбудеться 24 лютого 2017 р. о ___⁰⁰ годині на засіданні екзаменаційної комісії №60 у Тернопільському національному технічному університеті імені Івана Пулюя за адресою: 46008, м. Тернопіль, вул. Білогірська, 50, навчальний корпус №10, ауд. 218

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми роботи. Одним із головних завдань підприємства у контексті його успішного функціонування є підвищення конкурентоспроможності. Для того, щоб цього досягнути, необхідно, перш за все, проаналізувати й оцінити конкурентне середовище, а також встановити місце підприємства на ринку. Актуальність дослідження конкурентоспроможності підприємства як важливої економічної категорії та необхідність розроблення і впровадження у виробництво нових товарів полягає у тому, що на сьогоднішній час посилюється роль споживачів, зростають ризики й з'являються нові умови господарювання, відбуваються зміни у зовнішньому середовищі, посилюється конкурентна боротьба за ринки збуту тощо.

Конкурентоспроможність підприємства впливає на здатність підприємства повноцінно функціонувати, отримувати прибуток, задовольняти потреби споживачів, утримувати свої позиції на ринку. Важливим атрибутом конкурентної боротьби є можливість підприємства удосконалювати існуючі та виробляти нові види продукції. Тому генерація ідей та їх відповідне оформлення у вигляді бізнес-плану є запорукою довготривалої та успішної роботи фірми. Розроблення бізнес-плану дає змогу обґрунтувати з економічної точки зору доцільність практичного впровадження ідеї чи задуму, оцінити обсяги виробництва, потенційні прибутки, ризики, період окупності проекту тощо.

Теоретичним і методологічним основам управління конкурентоспроможністю підприємств та практичним питанням розроблення бізнес-плану присвячені праці таких зарубіжних науковців, як Ф. Абрамі, І. Ансофа, Г. Аселя, К. Ендрю, Ж.Ж. Ламбена, Ф. Котлера, М. Портера, Г. Мінцберга, А. Сміта, А. Томпсона, А.Маршалла, Ф. Самуельсона, К.Макконнелла, С. Брю, П. Тейлора, Р. Фатхутдінова, Х.Фасхієва Г. Хамела, Г. Штейнера та ін. Серед вітчизняних вчених, які займаються даною проблематикою, слід виокремити Божкова В.В., Бурова В.П., Голованя С.І., Клименко С.М., Космину О.М., Кредісова В.А., Куденко Н.В., Лазарева А.В., Ляпунова С.І., Попова В.М., Смоліна І.В., Тарнавську Н.П., Ткачову С.С., Янкового О.Г., Кулінічева П.К., Поліщука В.М., Шершньову З.Є. та ін. У наукових працях значна увага була приділена фінансовому елементу бізнес-плану, але не повною мірою висвітлені питання, щодо аналізу галузі та діяльності конкурентів на ринку.

Мета роботи: фінансово-економічне обґрунтування бізнес-плану підприємства в контексті підвищення його конкурентоспроможності.

Об'єкт, методи та джерела дослідження. Основним об'єктом дослідження є процеси бізнес-планування в контексті підвищення конкурентоспроможності ПАТ «ГерА» на ринку вітчизняних кондитерських виробів.

Методи виконання роботи: діалектики, аналізу, синтезу, дедукції, табличний та графічний методи, фінансовий та економічний аналіз господарської діяльності підприємства, а також економіко-математичне моделювання і кореляційно-регресійний аналіз.

Наукова новизна отриманих результатів:

– досліджено особливості бізнес-планування в сучасних динамічних ринкових умовах і можливості впровадження нових ідей з метою підвищення конкурентоспроможності підприємства;

– розроблено бізнес-план щодо запуску нової автоматичної лінії для виробництва кондитерських виробів як спосіб підвищення конкурентоспроможності підприємства;

– здійснено фінансово-економічне обґрунтування запропоновано бізнес-плану;

– сформульовано напрями покращення фінансових результатів діяльності й конкурентоспроможності досліджуваного підприємства.

Практичне значення отриманих результатів.

Практичне значення результатів дослідження полягає у можливості впровадження у виробництво ПАТ «ТерА» запропонованого бізнес-плану, що дасть змогу підприємству розширити номенклатуру виробів та збільшити кількість асортиментних позицій для приваблення нових покупців і захоплення більшої частки ринку, та, як наслідок, підвищити його конкурентоспроможність.

Апробація. Основні положення і висновки даного дослідження доповідались та обговорювались на Міжнародній науково-практичній конференції «Формування механізму зміцнення конкурентних позицій національних економічних систем у глобальному, регіональному та локальному вимірах» (м. Тернопіль, 22-24 вересня 2016 р.) та V Міжнародній науково-технічній конференції молодих учених та студентів «Актуальні задачі сучасних технологій» (м. Тернопіль, 17–18 листопада 2016 р.).

Структура роботи. Дипломна робота складається зі вступу, шести розділів, висновків та пропозицій загальним обсягом 142 сторінки, списку використаних джерел із 78 найменувань, 6 додатків (обсягом 12 сторінок). Робота містить 37 таблиць та 12 рисунків.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

У **вступі** обґрунтовано актуальність теми дослідження, здійснено огляд сучасного стану бізнес-планування та конкурентоспроможності, охарактеризовано основні завдання, які необхідно вирішити.

У **розділі «Теоретико-методичні основи бізнес-планування та його роль у забезпеченні фінансової діяльності підприємства»** проаналізовано концепцію, мету і функції бізнес-планування на підприємстві, розглянуто структуру та стадії розробки бізнес-плану, визначено теоретичні основи та напрями підвищення конкурентоспроможності підприємства. Визначили, що мета бізнес-планування – виявити сильні та слабкі сторони підприємства, визначити рівень життєспроможності та стійкості підприємства, конкретизація стратегії розвитку через систему кількісних і якісних показників, зацікавлення інвесторів та акціонерів, зменшення ризиків підприємницької діяльності.

Бізнес-план – це техніко-економічне обґрунтування діяльності підприємств в умовах ринку, програма його діяльності, характеризує модель підприємства в майбутньому.

Конкурентоспроможність підприємства – це відносна характеристика, яка відображає відмінності у розвитку даної фірми від розвитку конкурентних фірм за ступенем задоволення своїми товарами потреб людей і за ефективністю виробничої діяльності.

В розділі «Оцінювання та стратегічний аналіз діяльності ПАТ «ТерА» здійснено аналіз техніко-економічних та фінансових показників господарської діяльності ПАТ «ТерА», проведено аналіз основних стратегій при розробленні бізнес-плану ПАТ «ТерА», оцінено конкурентоспроможність ПАТ «ТерА» на вітчизняному ринку кондитерських виробів. Дослідивши діяльність підприємства визначили, що воно має чистий збиток п'ять років роки поспіль: так, у 2012 році сума збитку становила 654 тис. грн., у 2013 році – 1400 тис. грн., у 2014р. – 631 тис. грн., у 2015 р. – 3657 тис. грн., в 2016 році – 2 144 тис. грн.

Для оцінювання конкурентоспроможності кондитерської фабрики «ТерА» були використані такі методи: диференціальний метод, матричний метод SWOT-аналізу оцінки зовнішнього середовища та метод порівнянь підприємства з його основними конкурентами в галузі.

У розділі «Розроблення та обґрунтування організаційно-економічних заходів щодо формування бізнес-плану ПАТ «ТерА» досліджено розробку бізнес-плану ПАТ «ТерА» щодо впровадження нових видів продукції та проаналізовано шляхи покращення фінансових результатів діяльності конкурентоспроможності ПАТ «ТерА».

У бізнес-проекті пропонуємо впровадження нової автоматичної лінії виробництва кондитерських виробів з начинкою і без неї. Дані аналізу свідчать про те, що запропонований проект доцільно впроваджувати на діючому підприємстві. До асортименту будуть додані такі позиції: кекс бісквітний, маффін, вафлі віденські та бельгійські, кріспи. Загальна сума вартості обладнання складає 800 000,00 грн.. Прибуток інвесторів становитиме 20% від прибутку проекту. Інвестиції окупляться через 2,5 роки.

У розділі «Спеціальна частина» оцінено фінансово-економічні показники кондитерської галузі України та тенденції її розвитку, проаналізовано маркетингове середовище функціонування ПАТ «ТерА».

Сьогодні український кондитерський ринок – це структурований ринок з високою конкуренцією. Він вирізняється високим ступенем консолідації – близько 70% цього ринку займають 8 – 10 лідируючих компаній. В 2016 році спостерігалась тенденція падіння обсягів виробництва кондитерських виробів, яка розпочалась ще у 2012 р.. У 2016 році було вироблено 596,5 тис. тонн продукції. Це на 3,2% менше, ніж за відповідний період 2015 року. В 2015 році в порівнянні з 2014 роком виробництво знизилося на 16,7 %, а в 2014 році порівняно з 2013 – на 28,0%. Падіння виробництва цукристих кондитерських виробів за вказаний період склало 9,9%. Виробництво солодкого печива і вафель за аналізований період скоротилося на 37,1%.

В розділі «Організаційно-економічна частина» здійснено економічне обґрунтування ефективності запропонованого бізнес-плану для ПАТ «ТерА» та обґрунтовано вплив даного бізнес-плану на результати фінансової діяльності досліджуваного підприємства.

На основі проведених розрахунків теперішньої вартості грошових потоків та показників ефективності інвестиційних проектів можна зробити висновок, що проект є ефективним, оскільки за цим проектом чистий приведений дохід та індекс дохідності є достатньо високим, а період окупності – мінімальним.

В розділі «Охорона праці та безпека в надзвичайних ситуаціях» розглянуто питання організації і фінансування заходів з охорони праці на ПАТ «ТерА», структуру цивільного захисту на підприємстві кондитерської галузі та забезпечення функціонування цивільного захисту.

У загальних висновках щодо дипломної роботи описано запропоновані в бізнес-плані рішення і організаційно-технічні заходи, які забезпечують його впровадження; техніко-економічні показники та їх порівняння з базовими.

В додатках до пояснювальної записки приведено фінансову звітність підприємства за 2012-2016 рр.

ВИСНОВКИ

Для підвищення конкурентоспроможності досліджуваного підприємства розроблено бізнес-план або модернізації обладнання для виробництва продукції.

Згідно розробленого бізнес-плану інвесторам запропоновано вкласти кошти в запуск нової автоматичної лінії для виробництва кондитерських виробів, що дасть змогу підприємству розширити асортимент товарів, що виробляються, за рахунок таких позицій: кекси бісквітні, бельгійські вафлі, віденські вафлі, кріспи, мафіни, здобні кільця, сердечка та інше печиво.

Лінія для кондитерського виробництва АЛПК-2 має модульну структуру і розроблена таким чином, щоб на виході можна було отримувати продукцію як з начинкою, так і без неї.

Здійснені у роботі розрахунки теперішньої вартості грошових потоків та показників ефективності інвестиційних проектів дають змогу зробити висновок, що проект є ефективним з економічної точки зору.

СПИСОК ОПУБЛІКОВАНИХ АВТОРОМ ПРАЦЬ ЗА ТЕМОЮ РОБОТИ

1. Костюк А.О. Оцінювання конкурентоспроможності підприємства з використанням диференціального методу / А.О. Костюк // Матеріали міжнародної науково-практичної конференції «Формування механізму зміцнення конкурентних позицій національних економічних систем у глобальному, регіональному та локальному вимірах» (Тернопіль, 22-24 вересня 2016 р.) / Міністерство освіти і науки України, Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя. – Тернопіль: Крок, 2016. – С. 87 – 89.

2. Костюк А.О. Розробка бізнес-плану як спосіб підвищення конкурентоспроможності підприємства / А.О. Костюк // Актуальні задачі сучасних технологій : зб. тез доповідей V міжнар. наук.-техн. конф. молодих учених та студентів, (Тернопіль, 17–18 листоп. 2016 р.) / М-во освіти і науки України, Терн. націон. техн. ун-т ім. І. Пулюя [та ін]. – Тернопіль : ТНТУ, 2016. – С. 335.

АНОТАЦІЯ

У роботі досліджено теоретичні аспекти бізнес-планування та конкурентоспроможності, основні методи її визначення, етапи розроблення бізнес-плану. Здійснено фінансовий аналіз діяльності підприємства, аналіз основних стратегій при розробленні бізнес-плану, оцінено конкурентоспроможність ПАТ «ТерА» на вітчизняному ринку кондитерських виробів. Розроблено бізнес-план щодо запуску нової автоматичної лінії для виробництва кондитерських виробів та сформульовано напрями покращення фінансових результатів діяльності й конкурентоспроможності досліджуваного підприємства. Оцінено тенденції розвитку кондитерської галузі України та проаналізовано маркетингове середовище, у якому функціонує ПАТ «ТерА». Обґрунтовано економічну ефективність запропонованого бізнес-плану для даного підприємства.

Ключові слова: БІЗНЕС-ПЛАН, КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНІСТЬ, ФІНАНСОВИЙ АНАЛІЗ, ПЕРІОД ОКУПНОСТІ, ГРОШОВИЙ ПОТІК, ЕКОНОМІЧНА ЕФЕКТИВНІСТЬ.

ANNOTATION

Theoretical aspects of business planning and competitiveness, main methods of its determining and stages of the business plan development are studied in the diploma thesis. Financial analysis of the company activity, analysis of key strategies in the process of business plan developing, assessment of the PJSC “TerA” competitiveness in the domestic confectionery market are carried out. The business plan for the launch of a new automatic line for the production of confectionery is developed and directions for the enterprise’s financial performance improvement and competitiveness increase are being formulated. Main trends of the Ukrainian confectionery industry are investigated and the marketing environment of PJSC “TerA” is analyzed. The economic efficiency of the proposed business plan for the company is substantiated.

Key words: BUSINESS PLAN, COMPETITIVENESS, FINANCIAL ANALYSIS, PAYBACK PERIOD, CASH FLOW, ECONOMIC EFFICIENCY